

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto (VOL) kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä ja lausuu seuraavaa:

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatuslain 36 § Päiväkodin henkilöstön mitoituksista poikkeaminen lisäämällä 3 momentti. Lisäksi varhaiskasvatuslakiin lisättäisiin esityksen mukaan pykälät 57 a § henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus ja 57 b § toimenpiteet ilmoituksen johdosta. **VOL pitää esityksiä kannatettavina.**

Päiväkodin johtajat tulevat ensisijaisesti ratkaisemaan epäkohtaan ja ilmeisen epäkohtaan liittyvät kysymykset. Esitetty muutos tulee koskemaan aivan keskeisesti ennen kaikkea heidän työtään. VOL on selvittänyt 2000-luvulla aikana useaan otteeseen päiväkodin johtajien työn sisältöä, sen hallintaa ja työssä jaksamisesta erilaisin selvityksin sekä kuulemalla päiväkodin johtajana työskentelevää jäsenistöään. VOL esittää, että ilmoitusvelvollisuuden osalta on tarpeen kiinnittää huomiota päiväkodin johtajan resursseihin. Jokaisessa päiväkodissa tulisi olla johtaja, jolla on johdettavanaan enintään 20 henkilöä.

36 § Päiväkodin henkilöstön mitoituksista poikkeaminen

Esitysluonnoksessa ehdotetaan, että pykälään lisättäisiin uusi momentti, jolla tarkennetaan päiväkodin henkilöstön mitoituksista poikkeamisen alaa siten, että poikkeaminen suhdeluista ei olisi sallittua henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. **VOL kannattaa esitystä.**

Varhaiskasvatuslain 36 §:n täsmennys ohjaa ennen kaikkea pykälän soveltamista nykyistä selkeämmin ja turvaa varhaiskasvatuslain 35 §:n edellyttämän henkilöstön mitoituksen toteutumisen. Kuten säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, ehdotettu täsmennys ei muuta mitoituksista poikkeamisen nykytilaa, ainoastaan selkeyttää pykälän soveltamista. On tärkeää, että täsmennys vahvistaa nimenomaan varhaiskasvatuslain 4 §:n mukaista lapsen edun ensisijaisuuden periaatetta. **Täsmennys on siten kannatettava ja tarpeellinen.**

Lapsiryhmien muodostamisessa on ollut pulmia muun muassa henkilöstömitoituksesta poikkeamisen suhteen. Säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että tällaisia henkilöstöstä johtuvilla poissaoloilla tarkoitettaisiin sellaisia poissaoloja, joita työnantaja pystyy ennakoimaan ja suunnittelemaan. Poissaoloista johtuvat syyt lapsiryhmistä ovat muun muassa henkilöstön koulutuksesta johtuvat syyt, henkilöstön vuosilomat, henkilöstön lomauttaminen ja henkilöstön sairastuminen. **On hyvä, että perusteluissa tarkennetaan millaisista poissaoloista mitoituksista poikkeamisen suhteen, on kysymys.**

Esitysluonnoksessa todetaan, että henkilöstömitoituksen toteutuminen on yksi varhaiskasvatuksen laadun tae henkilöstön koulutuksen ja osaamisen lisäksi. VOL toteaa, että varhaiskasvatuksen vaikuttavuuden kannalta on keskeistä, että laadun toteutumiselle luodaan sellaiset rakenteet, että se voi toteutua yhdenvertaisesti koko maassa. **Varhaiskasvatuslain korostaessa yleisesti lapsen edun ensisijaisuutta henkilöstömitoituksen yhdenmukainen toteutuminen tulee olla yksiselitteistä jokaisessa lapsiryhmässä.**

Lapsiryhmien muodostaminen ongelmat päiväkodeissa

Varhaiskasvatuslain lähtökohta on, että nykyinen varhaiskasvatuksen ryhmien muodostamista koskeva säädös ja varhaiskasvatuslain tavoitteet takaisivat korkeatasoisen varhaiskasvatuksen toteuttamisen. Varhaiskasvatuksen mitoituksista säädetään valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta (753/2018) sekä lisäksi ryhmien muodostamisesta ja päiväkotiryhmien enimmäiskoosta säädetään varhaiskasvatuslain 34 § ja 35 §:ssä. Näiden lisäksi pykälässä määritellään päiväkodin yhden lapsiryhmän enimmäiskoko: Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä henkilöä vastaava määrä lapsia.

Keskeistä on huomioida se, että lukuun ottamatta viimeistä lapsiryhmän enimmäiskokoa koskevaa kirjausta, asetusten peruseriaatteen ovat päivähoitolain/-asetuksen ajalta. Varhaiskasvatustoimintaan kohdistetut vaatimukset ovat muuttuneet ja laajentuneet merkittävästi viime vuosina. Päiväkotiryhmien muodostamisessa on nykyisin selviä ongelmia, jotka haastavat nykyisen pedagogisesti orientoituneen varhaiskasvatuksen toteuttamisen. **Näitä ongelmia on tarpeen tarkastella myös varhaiskasvatuksen opettajien veto- ja pitovoimakysymyksenä.**

Kauppinen ja Alasuutari (2018) totesivat tutkimuksessaan päiväkodeista, jossa lapsiryhmien kuvattiin koostuvan 2 työntekijän (4 henkilöä) ja 2-3 (4-6 henkilöä) työpäreistä ja heille sinällään varhaiskasvatuslain ja asetusten mukaisesti mitoitettavasta lapsimäärästä. Työparityöskentely johti siihen, että esimerkiksi kahden työntekijän työpari (4 henkilöä) lapsiryhmäkoko oli suurimmillaan jopa 30 lasta. Kolmen työparin (6 henkilöä) lapsiryhmässä lasten määrä nousee mahdollisesti lähes viiteenkymmeneen. Tulokset ovat huolestuttavia ja laadukkaan varhaiskasvatuksen kannalta asia on kriittinen.

Oulun yliopiston VakaVai-hankkeessa (2017) todettiin, että lapsia on suuria määriä lapsiryhmissä, joiden kokoonpanoissa on suuren koon lisäksi moninaisuutta, joka johtuu päivien sisällä ja päivien välillä tapahtuvasta lasten vaihtuvuudesta. Selvityksen mukaan tästä kärsivät erityisesti pienimmät, erityistä tukea tarvitsevat ja suomen kieltä toisena kielenään puhuvat lapset. Tutkimustieto osoittaa myös, että esimerkiksi kiusaamisen ehkäisemiseksi, vertaistoimintaan tasavertaisesti kiinnittymiseksi tai tuen tarpeen havaitsemiseksi ja sen toteutumiseksi päiväkotiryhmien tulee olla pysyviä ja kiinteitä.

VOL katsoo, että säännösten tulee yksiselitteisesti estää se, että ryhmissä on suuri määrä ja alati vaihtuvasti lapsia samoissa ryhmätiloissa. **Esimerkiksi varsin laajasti käytössä oleva tuntiperustainen laskutus ei edistä kiinteän lapsiryhmän muodostumista ja siitä tulee luopua.**

Esitysluonnoksessa ehdotettiin yhdeksi muutosvaihtoehdoksi poistaa yli kolmevuotiaita osapäiväisiä lapsia koskeva henkilöstömitoitus 1:13, johon ei kuitenkaan ehdoteta muutoksia. Osapäiväisiä lapsia voi olla lapsiryhmissä jopa kaksinkertainen määrä, kokopäiväisiin lapsiin verrattuna samalla henkilöstömäärällä.

VOL katsookin, että esitys osapäivämitoituksesta (1:13) ei ole vaihtoehto, vaan välttämätön toimenpide poikkeamasaännöksen tarkennuksen lisäksi.

VOL esittää lisäksi, että varhaiskasvatuslain 35§:ssä ja valtioneuvoston asetuksesta varhaiskasvatuksen henkilöstön mitoituksista tulisi määritellä lapsiryhmäkohtaisesti, ei päiväkotikohtaisesti.

- ➔ **VOL edellyttää, että asetus päiväkotien henkilöstömitoituksesta tulee uudistaa varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen kokonaislakiuudistuksen yhteydessä. Samalla varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen rahoituslainsäädännön uudistuksessa tulee valtion perusrahoituksen turvata päiväkotien lapsiryhmien pysyvä ja kiinteä kokoonpano.**

57 a§ ja 57b§ Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus ja toimenpiteet ilmoituksen johdosta

Esitysluonnoksen perusteluissa todetaan, että ilmoitusvelvollisuudessa on kysymys ennakolliseen valvontaan painottuvasta toimista ja pyrkimyksenä on turvata varhaiskasvatuksen toteutuminen varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla. **Ilmoitusvelvollisuus on varhaiskasvatuksen ja sen laadun kehittämisen kannalta hyvä asia.** VOL suhtautuu myönteisesti siihen, että työnantajapuoli ja varhaiskasvatuksen järjestäjä pyritään sitouttamaan ilmoitusvelvollisuuden käyttöön ja nimenomaan hyödyntämään sitä varhaiskasvatuslaadun kehittämisessä. On myös kannatettavaa, että esityksessä on todettu varhaiskasvatuksen laadun panostamisen yhteys vanhempien päätöksiin lasten varhaiskasvatuksen osallistumisen suhteen.

VOL katsoo, että ilmoitukseen piiriin kuuluva epäkohdat on määritelty hyvin. **Kysymys on varhaiskasvatuksen tavoitteiden ja lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytyksen vaarantumisesta varhaiskasvatuslain vastaisesti.** On myös tärkeää, että henkilöstön oikeusturva on huomioitu.

VOL kannattaa, että ilmoitus tulee tehdä viipymättä. On myös tärkeää, että henkilöstöä tiedotetaan ilmoitusvelvollisuudesta ja ilmoitusvelvollisuutta koskevat menettelyohjeet ovat kirjallisia ja julkisesti näkyvillä.

Erittäin hyvä lisäys on esitetyn 57 b §:n 6 momentissa säädettäisiin velvollisuudesta tiedottaa lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa varhaiskasvatustoiminnassa tapahtuneista muutoksista.

57 b§ toimenpiteet ilmoituksen johdosta

On hyvä, että laissa todetaan, millaisiin toimenpiteisiin tulee ryhtyä ilmoituksen johdosta sekä eri toimijoiden vastuut sekä velvollisuudet.

Esiopetus

VOL kiittää, että ilmoitusvelvollisuus on ulotettu koskemaan myös esiopetusta.

VOL ehdottaa, että aluehallintoviranomaisen valvontaoikeus laajenisi koskemaan myös perusopetuksessa järjestettävää esiopetusta.

VOL esittää, että ilmoitusvelvollisuus ei koskisi perhepäivähoitoa. Perhepäivähoidolle tulisi asettaa erillinen valvonta ja kunnille tulisi säätää velvoite käydä perhepäivähoidossa valvontakäynnillä kerran vuodessa.

Helsingissä 25.2.2021

Anitta Pakanen

puheenjohtaja

Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto